

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้หรือรับสินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจ ของสถาบันอนุญาโตตุลาการ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘

บทนำ

ปัจจุบันการดำเนินงานขององค์กรต้องเผชิญกับสภาพความไม่แน่นอน อีกทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กร อันก่อให้เกิดเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยง โดยความเสี่ยงนั้นจะส่งผลกระทบในเชิงลบ การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ช่วยในการบริหารงาน และการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุมและวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ ลดการสูญเสียและโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร

ภายใต้สภาวะการดำเนินงานขององค์กร ย่อมมีความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน หรือเป้าหมายขององค์กร จึงมีความจำเป็นต้องจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ โดยระบุความเสี่ยงว่ามีปัจจัยใดบ้างที่กระทบต่อการดำเนินงานหรือเป้าหมายขององค์กร วิเคราะห์ความเสี่ยงจากผลกระทบ และโอกาส ที่เกิดขึ้นจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง กำหนดแนวทางในการจัดการกับความเสี่ยง และต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม

การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กร จะช่วยเป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีเหตุการณ์ทุจริต หรือในกรณีพบการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาก็จะน้อยลง หรือหากเกิดความเสียหายก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าการที่ไม่มีการประเมินความเสี่ยง การทุจริตเลย ประกอบกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้นำเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยให้หน่วยงานภาครัฐประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้เป็นเกณฑ์การประเมินการดำเนินงานของส่วนราชการ เพื่อยกระดับการดำเนินงานให้มีความโปร่งใส ลดปัญหาการทุจริตประทุพผิตมีขอบในองค์กร

สถาบันอนุญาโตตุลาการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อการรับสินบน จึงได้จัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงต่อการรับสินบน ของสถาบันอนุญาโตตุลาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘ ขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงในการรับสินบนของการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต หรือเกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัว กับผลประโยชน์ส่วนรวม ของหน่วยงาน รวมทั้งลดโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ มุ่งให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันอนุญาโตตุลาการหน่วยงาน

การประเมินความเสี่ยงการรับสินบน

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

พิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง และผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น

ศัพท์เฉพาะ คำนิยาม ศัพท์เฉพาะ	คำนิยาม
ความเสี่ยงต่อการรับสินบน (Bribery Risk)	การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการรับสินบน ในอนาคต
ความเสี่ยง (Risk)	ความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์บางอย่างซึ่งมีผลกระทบ ทำให้การดำเนินงาน ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือเบี่ยงเบนไปจากที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจส่งผลในทางบวกหรือทางลบก็ได้ ผลกระทบทางลบ เรียกว่า ความเสี่ยง ผลกระทบทางบวก เรียกว่า โอกาส
ความเสี่ยง/ปัญหา	ความเสี่ยง : เหตุการณ์ที่ยังไม่เกิด ต้องหามาตรการควบคุม ปัญหา : เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว รู้อยู่แล้ว ต้องแก้ไขปัญหา เช่น การไม่มีความรู้หรือไม่มีความเข้าใจ คือ ปัญหา ไม่ใช่ความเสี่ยง เป็นต้น
ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	เป็นขั้นตอนในการค้นหาว่ามีรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตอย่างไรบ้าง
โอกาส (Likelihood)	โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้น
ผลกระทบ (Impact)	ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน
ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการรับสินบน (Risk Score)	คะแนนรวมที่แสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของความเสี่ยง การทุจริต ที่เป็นผลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)
ผู้รับผิดชอบความเสี่ยงต่อ การรับสินบน (Risk Owner)	ผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบกระบวนการหรือโครงการ

เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการรับสินบน

ตารางที่ ๑ เกณฑ์โอกาสที่จะเกิด (Likelihood)

โอกาสเกิดการรับสินบน (Likelihood)	
๕	เหตุการณ์อาจเกิดขึ้นได้สูงมาก แต่ไม่เกินร้อยละ (ร้อยละ ๓)
๔	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้สูง แต่ไม่เกินร้อยละ (ร้อยละ ๒)
๓	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่เกิน (ร้อยละ ๑)
๒	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่เกิน (ร้อยละ ๐.๑)
๑	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)

ตารางที่ ๒ เกณฑ์ผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	เกิดการฟ้องร้องต่อศาล
๔	เกิดการดำเนินการทางวินัย
๓	ถูกตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการทางวินัย
๒	มีการตรวจสอบข้อมูลข้อเท็จจริงการร้องเรียน
๑	เกิดการร้องเรียนเจ้าหน้าที่

ตารางที่ ๓ ระดับความเสี่ยงการรับสินบน

Risk Score					
โอกาสเกิด	ผลกระทบ				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
๑	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

การประเมินความเสี่ยงการรับสินบนของสถาบันอนุญาตตุลาการ

ประเด็นความเสี่ยง : การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

สถาบันอนุญาตตุลาการ ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับสินบนในกระบวนการอนุมัติ อนุญาต เนื่องจากไม่มีการกิจการอนุมัติอนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

ประเด็นความเสี่ยง : การใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือการให้บริการตามภารกิจ

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	Risk Score (L x I)			ระดับความเสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
เจ้าหน้าที่รับสินบนเพื่อแลกกับการขึ้นทะเบียนอนุญาตตุลาการ	๑	สถาบันฯ เปิดรับสมัครผู้สนใจขึ้นทะเบียนอนุญาตตุลาการ	เจ้าหน้าที่รับสินบนเพื่อแลกกับการได้รับคัดเลือกขึ้นทะเบียนอนุญาตตุลาการ	๒	๑	๒	ต่ำ
	๒	สถาบันฯ ตรวจสอบรายชื่อ และ ความถูกต้อง ความครบถ้วน ของ เอกสาร หลักฐาน					
	๓	นำรายชื่อ เสนอเข้าที่ประชุม คณะกรรมการ เพื่อคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติสมควรขึ้นทะเบียนอนุญาตตุลาการเข้า					
	๔	สถาบันฯ ประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกขึ้นทะเบียนอนุญาตตุลาการ					

วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง

ขั้นตอน	ประเด็นความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	วิธีการ/มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
สถาบันฯ ตรวจสอบรายชื่อ และความถูกต้อง ความครบถ้วนของเอกสาร เอกสารหลักฐาน	เจ้าหน้าที่รับสินบน เพื่อแลกกับการได้รับคัดเลือกขึ้นทะเบียน อนุญาตโตตุลาการ	ต่ำ	กำหนดหลักเกณฑ์ คุณสมบัติ และเอกสารหลักฐาน ประกอบการสมัคร	๑. จัดทำแบบตรวจสอบความพร้อมและความถูกต้องของเอกสารหลักฐานประกอบการสมัครขึ้นทะเบียน อนุญาตโตตุลาการ ๒. จัดทำแบบฟอร์มออนไลน์ ผ่านหน้าเว็บไซต์ของสถาบันฯ	ก่อนการเปิดรับสมัคร	-	ฝ่ายอนุญาตโตตุลาการ และการประνομข้อพิพาท

ประเด็นความเสี่ยง : การจัดซื้อจัดจ้าง

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			ระดับความเสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
เจ้าหน้าที่รับสินบนเพื่อแลกกับการให้สัมปทาน หรือเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้าง/ผู้ขาย	๑	ผู้รับจ้าง/ผู้ขาย ติดตามความคืบหน้า ในการดำเนินการ	เจ้าหน้าที่รับสินบนเพื่อแลกกับการให้สัมปทาน หรือเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้าง/ผู้ขาย	๒	๔	๘	สูง

วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง

ขั้นตอน	ประเด็นความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	วิธีการ/มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
ผู้รับจ้าง/ผู้ขาย ติดตามความคืบหน้า ในการดำเนินการ	เจ้าหน้าที่รับสินบนเพื่อแลกกับการให้สัมปทาน หรือเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้าง/ผู้ขาย	สูง	๑. หลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน และมีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้าง	๑. การกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน และมีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้าง ๒. เผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้ของบุคลากรใน ๓. ดำเนินการ ตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐	ต.ค.๖๗ - ก.ย.๖๘	ไม่มี	ฝ่ายบริหาร

ประเด็นความเสี่ยง : การบริหารงานบุคคล

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			ระดับความเสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
การพิจารณา เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน	๑	เจ้าหน้าที่ ประเมินตนเอง ในแบบประเมินตนเอง	การให้ – การรับ สินบน เพื่อแลกกับการเอื้อประโยชน์ในการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน	๒	๔	๘	สูง
	๒	ผู้บังคับบัญชาประเมิน และ ให้ความเห็น ในการประเมิน เจ้าหน้าที่					
	๓	คณะกรรมการฯ ประชุม พิจารณา การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน					
	๔	มีคำสั่งแต่งตั้ง เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน					

วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง

ขั้นตอน	ประเด็นความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	วิธีการ/มาตรการควบคุมความเสี่ยง การทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
ผู้บังคับบัญชา ประเมิน และให้ ความเห็น ในการ ประเมินเจ้าหน้าที่	การให้ – การรับ สินบนเพื่อแลกกับ การเอื้อประโยชน์ ในการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน	สูง	หลักเกณฑ์การประเมิน เจ้าหน้าที่	๑.แจ้งเวียนหลักเกณฑ์ การประเมินเจ้าหน้าที่ให้ คณะกรรมการฯ ทราบ ๒.คณะกรรมการฯ ประชุมพิจารณา ยึดถือ หลักเกณฑ์การประเมิน เจ้าหน้าที่ และผลการ ประเมินตนเองของ เจ้าหน้าที่	ก.ย.๖๘ - ธ.ค..๖๘	ไม่มี	ฝ่ายบริหาร